



ISSN 2091-5187

СЕРВИС

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ЖУРНАЛ

№4/1

2024



СЕРВИС

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ЖУРНАЛ 2024 йил, 4/1-сони

Муассис: Самарқанд иқтисодиёт ва сервис ин ститутути

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2008 йил 31 декабрда
0561-рақам билан рўйхатга олинган.

ЎзР ОАК Риёсатининг 19.03.2017 й., 239/5-сонли қарори билан эътироф этилган

**Тахририят ижодий
жамоаси:**

Бош муҳаррир:

и.ф.д., проф. М.Э.Пўлатов

Бош муҳаррир

ўринбосари:

и.ф.н., проф. Д.Х.Асланова

Масъул котиб:

и.ф.д., проф. М.Қ.Пардаев

Муҳаррирлар:

и.ф.д., доцент Ф.А.Сафаров

PhD, доцент И.М.Пардаева

А.Х.Мингбоев

Техник муҳаррир:

и.ф.н., проф. А.Н.Холиқулов

Корректор:

PhD, доц. С.А.Бабаназарова

Саҳифаловчи:

PhD Х.Н.Очилова

1 йилда 4 маротаба

чоп этилади.

Ўзбекистон худудида

тарқатилади.

Тахририят манзили:

140100, Самарқанд шаҳар,

Амир Темур кўчаси, 9-уй,

тел.: +998(66)233-28-38,

+998(97)913-74-40

факс: +998(366)231-12-53

эл.почта:

samisiservis@mail.ru

Тахририят кенгаши раиси:

М.Э.Пўлатов – Самарқанд иқтисодиёт ва сервис
институтути ректори, и.ф.д., профессор

Тахририят кенгаши раиси ўринбосари:

Д.Х.Асланова – СамИСИ илмий ишлар ва
инновациялар бўйича проректори, и.ф.н., профессор

Тахрир кенгаши аъзолари:

Б.А.Бегалов – Ўзбекистон Республикаси Президенти
хузуридаги Статистика агентлиги директори, и.ф.д.,
профессор

М.Қ.Пардаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.К.Ғоибназаров – и.ф.д., профессор.

М.М.Мухаммедов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Д.Р.Зайналов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

О.М.Муртазаев – ТДИУ СФ директори, и.ф.д., проф.

М.Р.Болтабаев – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Р.Х.Эргашев – ҚарМИИ профессори, и.ф.д.

И.С.Тўхлиев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

К.Б.Уразов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Қ.Ж.Мирзаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.И.Исроилов – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Г.М.Шодиева – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.Абдукаримов – СамИСИ профессори, и.ф.н.

Р.Қобилов – Самарқанд вилояти ҳокими ўринбосари

С.Н.Тошназаров – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Р.Н.Нормахматов – СамИСИ профессори, т.ф.д.

А.Бектемиров – СамИСИ профессори, и.ф.д.

О.М.Пардаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

М.Т.Алимова – СамИСИ профессори, и.ф.д.

З.Дж. Адилова – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Ш.О.Қувондиқов – СамИСИ профессори в.б., иқтисод
фанлари доктори

Л.Н.Халикова – СамИСИ профессори, DSc

Ф.А.Сафаров – СамИСИ доценти, DSc

А.М.Каримова – СамИСИ профессори в.б., DSc

МУНДАРИЖА:

НАЗАРИЯ ВА МЕТОДОЛОГИЯ	
Мамаюнус Қаршибаевич Пардаев, Обид Мамаюнусович Пардаев XXI асрда шакллланган янги иқтисодиётлар таркибида креатив иқтисодиётнинг принциплари турларининг назарий масалалари	5
Lola Nazarovna Khalikova, Shamsiddin Kiyamiddinovich Yuldashev Theoretical views of social protection	10
Ибодулла Ҳасанович Ибрагимов, Лариса Алижоновна Мусабаева Касбий компетенцияларнинг синергетик самарадорлиги	13
ИННОВАЦИЯ ВА РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ	
Мамаюнус Қаршибаевич Пардаев, Бехруз Шарофиддин ўғли Усмонов Инновацион ёндашувлар орқали инсон ресурсларини ривожлантириш ва самарадорлигини ошириш йўллари	17
Меҳрангиз Олимовна Мамаюнусова Инновацион иқтисодиёт шароитида камбағалликни қисқартиришнинг “4ГС моделли”нинг моҳияти ва қўлланилиши	22
САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ	
Хайрулла Qilichovich Qarshiboyev Korrelyatsiya va regressiya tahlilini korxonaning iqtisodiy rivojlanishini bashorat qilish usuli	27
Shahnoza Abdirashitovna Po‘latova Oziq-ovqat mahsulotlarini qayta ishlash korxonalarida yashil sertifikatlash va ekologik markirovkalash amaliyotini joriy etishning asosiy yo‘nalishlari	32
Gulzira Ikromali qizi Karimova To‘qimachilik sanoati korxonalarining iqtisodiy salohiyatini “yashillashtirish” orqali oshirish	37
ХИЗМАТ КўРСАТИШ ВА СЕРВИС	
Мурод Мухаммедович Мухаммедов, Зарина Муродовна Мухаммедова, Аллаёр Баротович Шакаров Хизматлар соҳасини давлат томонидан тартибга солиш ва қўллаб-қувватлаш – давлат макроиқтисодий сиёсатининг муҳим йўналиши сифатида	43
Marifat Umarovna Xudoyberdiyeva Savdo xizmatlarining ahamiyati va rivojlanishi	49
Nodirjon Begaliyevich Ravshanov Ta‘lim xizmatlari bozorida oliy ta‘lim muassasalari raqobatbardoshligini ta‘minlash	52
Dildora Haydarjon qizi Shaymardonova Qishloq joylarda avtoservis xizmatlari ko‘rsatuvchi subyektlar samaradorligini oshirish	57
Бехзод Абдумаджитович Суюнов Турар-жой кўчмас мулк бозорида баҳолаш хизматлари самарадорлигини ошириш	59
Akram Abduraxmonovich Azizqulov, Akbar Norboyevich Alimov Husayn Voiz Koshifiy ilmiy merosida ovqatlanish etiketining talqini	66
Faxriddin Azimovich Djalilov Xizmat ko‘rsatish sohasida innovatsion faoliyatni amalga oshirish omillari	69

САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Хайрулла Қиличович Қаршибойев – SamISI, “Олий математика” кафедрasi mudiri, f-m.f.n., dotsent

KORRELYATSIYA VA REGRESSIYA TAHLILI KORXONANING IQTISODIY RIVOJLANISHINI BASHORAT QILISH USULI

Annotatsiya. Ushbu maqolada korrelyatsiya va regressiya tahlili korxonaning iqtisodiy rivojlanishini bashorat qilish usuli sifatida muhokama qilingan. Korrelyatsiya koeffitsientlarini hisoblash o‘rganilayotgan ko‘rsatkichlar orasidagi bog‘lanishning yaqinligi va yo‘nalishini aniqlash imkonini beradi. Regressiya tahlili korrelyatsiya tahlilining tabiiy davomi bo‘lib, natijaviy qiymat va omil ko‘rsatkichlari o‘rtasidagi bog‘liqlikning analitik ifodasini aniqlash mumkinligi batafsil o‘rganilgan.

Kalit so‘zlar: korrelyatsiya va regressiya tahlili, prognozlash, tasodifiy o‘zgaruvchilar, samarali belgi.

Kirish. Iqtisodiy rivojlanishni rejalashtirish uchun korxonalar korrelyatsiya va regressiya tahlilidan keng foydalanadilar. U o‘rganilayotgan jarayonning tasodifiy o‘zgaruvchilari o‘rtasidagi miqdoriy munosabatlarni o‘rnatadigan aloqa shakllarini sinab ko‘rish uchun ishlatiladi. Bu usul ijtimoiy-iqtisodiy prognozlashda barqaror sabab-natija munosabatlarini baholashga asoslangan shartli prognozlar va prognozlarni qurish uchun qo‘llaniladi.

Korrelyatsiya va regressiya tahlili iqtisodiy faoliyatni stoxastik modellashtirishning klassik usuli hisoblanadi. U iqtisodiy faoliyat ko‘rsatkichlari o‘rtasidagi munosabatlarni o‘rganish uchun, agar ular o‘rtasidagi munosabatlar qat‘iy funktsional bo‘lmasa va begona, tasodifiy omillar ta‘sirida buziladi. Korrelyatsion-regression tahlil usulidan foydalanib, iqtisodiy faoliyatning korrelyatsiya va regressiya modellari tuziladi, ularda omil va samaradorlik ko‘rsatkichlari aniqlanadi [2]. Korrelyatsiya tahlili turli o‘zgaruvchilar o‘rtasidagi munosabatlarning kuchini o‘lchash uchun ishlatiladi. Bundan tashqari, samarali atributga eng katta ta‘sir ko‘rsatadigan omillarni baholash uchun foydalaniladi.

Regressiya tahlili bog‘liq o‘zgaruvchining (natija xarakteristikasi) taxminiy qiymatlarini aniqlash uchun munosabatlar shakli va model turini tanlash uchun zarurdir.

Korrelyatsiya va regressiya tahlili keng qamrovli qo‘llaniladi. Juftlik korrelyatsiyasi nazariy jihatdan eng rivojlangan va ko‘pincha amaliyotda qo‘llaniladi. Samarali belgi bilan bir omil xarakteristikasi o‘rtasidagi bog‘liqlik o‘rganilganda qo‘llaniladi. Bu bir faktorli korrelyatsiya va regressiya tahlilidir [3].

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Korrelyatsiya va regressiya tahlili o‘zgaruvchilar orasidagi statistik bog‘lanishlarni o‘rganishga qaratilgan usullardir. Tadqiqotlarda ularning asosiy tamoyillari, korrelyatsiya koeffitsienti yordamida bog‘lanish darajasi va yo‘nalishini aniqlash, regressiya tenglamasi orqali esa prognozlash imkoniyatlari haqida ma‘lumot beriladi. Masalan, N.Zaripovning ishlarida (2015) regressiya modellari yordamida korxonalar daromadi, xarajatlari va foyda ko‘rsatkichlari orasidagi bog‘lanishni tahlil qilishni tushuntirilgan.

Iqtisodiy Ko‘rsatkichlar O‘rtasidagi Bog‘lanish. Ko‘plab adabiyotlar, jumladan, Richard I. Levin va David S. Rubinlarning "Statistics for Management" kitobi, iqtisodiy ko‘rsatkichlar o‘rtasidagi bog‘lanishlarni baholashda korrelyatsiya va regressiya tahlilidan foydalanishni o‘rgatadi. Bu manbalar savdo hajmi, mehnat unumdorligi, kapital miqdori kabi ko‘rsatkichlar va foyda ko‘rsatkichlari o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikni tahlil qilish imkonini beradi. Ularning asarlarida korrelyatsiya yordamida bog‘lanishning kuchini aniqlash, regressiya tenglamasi yordamida esa kelajakdagi ko‘rsatkichlarni bashorat qilish usullari yoritilgan.

Regressiya Tahlilining Bashoratdagi O‘rni. Adabiyotlarda regressiya tahlilining iqtisodiy prognozlashdagi o‘rni keng yoritilgan. Korxonaning iqtisodiy rivojlanishini bashorat qilishda

regressiya tahlili yordamida kelajakdagi savdo hajmi, foyda, xarajatlar va boshqa iqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'lanish tahlil qilinadi. Masalan, Damodar N. Gujarati va Dawn C. Porterlarning "Basic Econometrics" asarida turli xil regressiya modellarining samaradorligi, ularning iqtisodiy rivojlanishni bashorat qilishdagi qo'llanilishi batafsil keltirilgan.

Amaliy Aspektlar: Korxonalar Iqtisodiyoti uchun Regressiya Tahlili. Korxonalar iqtisodiyoti uchun regressiya tahlilini qo'llash amaliyotida Boshqaruv va Iqtisodiyot bo'yicha yetakchi adabiyotlarda ushbu usullarning strategik rejalashtirishda qanday yordam berishi haqida misollar mavjud. Masalan, Jorj Keller va Skott Armstrongning iqtisodiy model yaratishda korrelyatsiya va regressiyadan foydalanish imkoniyatlari bayon qilingan. Ularning tadqiqotlarida korxonalar faoliyatiga ta'sir etuvchi ichki va tashqi omillar o'rtasidagi bog'lanishlarni aniqlash usullari ham keltirilgan.

Korrelyatsiya va Regressiya Modellarini Bashoratda Yaxshilash Usullari. Korrelyatsiya va regressiya tahlilining prognozlash samaradorligini oshirish uchun ba'zi tadqiqotlarda yangi texnikalar va ilg'or metodlar qo'llaniladi. Masalan, Andreychenkoning 2018-yilda e'lon qilgan maqolalarida ko'p omilli regressiya modellari va vaqt qatorlari yordamida bashoratning aniqroq natijalarini olish yo'llari ko'rsatilgan. Bunda vaqt qatorlari modeli va ko'p o'zgaruvchili regressiya tahlilidan foydalanish, omillar o'rtasidagi murakkab bog'lanishni hisobga olish orqali kelajakdagi iqtisodiy rivojlanishni bashorat qilishda katta ahamiyatga ega ekanligi ta'kidlangan.

O'zbekistondagi Tadqiqotlar va Amaliy Tatbiqlar. O'zbekiston iqtisodiyotiga oid tadqiqotlarda korrelyatsiya va regressiya tahlilidan foydalangan holda mahalliy korxonalar iqtisodiy holatini baholash va bashorat qilishga oid bir qator ishlanmalar mavjud. Mavsumiy o'zgarishlarni hisobga olgan holda, ishlab chiqarish hajmi, eksport va import, investitsiyalar va boshqa iqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'lanishni o'rganish bo'yicha milliy tadqiqotlar qamrab olingan.

Korrelyatsiya va regressiya tahlili korxonaning iqtisodiy rivojlanishini bashorat qilish uchun samarali usul bo'lib, ular yordamida kelajakdagi ko'rsatkichlarni aniqlash va strategik qarorlar qabul qilish imkoniyati kengayadi. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, bu usullar yordamida korxonaning moliyaviy holatini oldindan ko'ra olish va rivojlanish tendensiyalarini baholashda aniq va ishonchli prognozlar yaratish mumkin.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot korxonaning iqtisodiy rivojlanishini bashorat qilish maqsadida korrelyatsiya va regressiya tahlili yordamida asosiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'lanishni aniqlash, ma'lumotlarni yig'ish va qayta ishlash, regressiya modeli tuzish, modelning statistik ishonchliligini baholash hamda kelajakdagi o'zgarishlarni prognozlash uchun tavsiyalar ishlab chiqish bosqichlarini o'z ichiga oladi.

Tahlil va natijalar. Keling, "Samarqand shahridagi non mahsulotlari zavodi" MCHJ korxonasi misolida korrelyatsiya va regressiya tahlilidan foydalanishni ko'rsatamiz.

"Samarqand shahridagi non mahsulotlari zavodi" don va uni qayta ishlash mahsulotlarini saqlash, mamlakatimiz hududida don va moyli o'simliklarni qayta yuklash bo'yicha ishlar va xizmatlarni amalga oshirish bilan shug'ullanadi.

Korrelyatsiya va regressiya tahlilidan foydalanib, daromadning ma'lum bir korxonaning aylanma mablag'lari miqdoriga ta'sirini tahlil qilaylik. Dastlabki ma'lumotlar quyidagi 1-jadvalda ko'rsatilgan.

Jadvalda keltirilgan dastlabki ma'lumotlardan foydalanib, biz samarali xarakteristikaning Y ning X omilga bog'liqligi grafigini tuzamiz.

Jadvalda keltirilgan va grafik jihatdan tasdiqlangan ma'lumotlardagi o'zgarishlarning tabiatini hisobga olgan holda, biz tanladik ikkinchi tartibli parabola, quyidagi shaklga ega:

$$Y_x = a + bx + cx^2 \quad (1)$$

a , b va c parametrlarining qiymatlari tenglamalar tizimini yechish orqali topiladi:

1-jadval.

"Samarqand shahridagi non mahsulotlari zavodi" MCHJ daromadlari va aylanma mablagʻlari

Kun	Un uchun ketgan xarajat, ming.dollar. (x)	Daromad, ming.dollar. (y)
1	1	1,2
2	1,2	1,4
3	1,4	1,6
4	1,6	1,8
5	1,8	2,0
6	2,0	2,2
7	2,2	2,4
8	2,4	2,6

$$\begin{cases} na + b\sum x + c\sum x^2 = \sum y \\ a\sum x + b\sum x^2 + c\sum x^3 = \sum xy \\ a\sum x^2 + b\sum x^3 + c\sum x^4 = \sum x^2y \end{cases} \quad (2)$$

bu yerda: n – kuzatishlar soni.

Olingan qiymatlarni tenglamalar tizimiga almashtiramiz:

$$\begin{cases} 8a + 13,6b + 24,8c = 15,2; \\ 13,6a + 24,8b + 46,872c = 27,52; \\ 24,8a + 46,872b + 95,5696c = 52,832. \end{cases}$$

Determinant usuli yordamida regressiya tenglamasining parametrlarini topdik:

$$a = 0,5$$

$$b = 0,49$$

$$c = 0,183$$

Shunday qilib, parabolaning tenglamasi quyidagicha:

$$Y_x = 0,5 + 0,49x + 0,183x^2 \quad (3)$$

Ushbu tenglamaga X ning mos keladigan qiymatlarini qoʻyamiz miqdoriga qarab aylanma mablagʻlarning tenglashtirilgan qiymatlari daromad (2-jadval).

2-jadval.

Y yakuniy xarakteristikaning darajali qiymatlari

n	X, ming.dollar.	Y, ming.dollar.	Y _x , ming.dollar.
1	1	1,2	1,173
2	1,2	1,4	1,35152
3	1,4	1,6	1,54468
4	1,6	1,8	1,75284
5	1,8	2,0	1,97492
6	2,0	2,2	2,212
7	2,2	2,4	2,46372
8	2,4	2,6	2,73008

Omil va samaradorlik koʻrsatkichlari oʻrtasidagi bogʻliqlikning chiziqli boʻlmagan munosabat bilan yaqinligini oʻlchash uchun korrelyatsiya nisbatini hisoblaymiz:

$$R = \sqrt{1 - \frac{\sum (y - \bar{y}_x)^2}{\sum (y - \bar{y})^2}} = \sqrt{1 - \frac{0,03007}{1,68}} = 0,991 \quad (4)$$

Korrelyatsiya nisbati 0 dan 1 gacha qiymat olishi mumkin. Uning qiymati birlikka qanchalik yaqin bo'lsa, o'rganilayotgan hodisalar o'rtasidagi bog'liqlik shunchalik yaqin bo'ladi [7].

Korrelyatsiya koeffitsientining qiymati 0,96668 ga teng bo'lsa, omil va natijaviy xarakteristikaning o'zaro bog'liqligi kuchli ekanligini anglatadi. Agar daromad 1% ga o'zgaragan bo'lsa, aylanma mablag'larning qiymati 0,97% ga o'zgaradi.

Aloqa modelini chiziqli bo'lmagan bog'liqlik bilan baholash uchun korrelyatsiya nisbati kvadratiga teng bo'lgan aniqlash indeksini aniqlash kerak:

$$\begin{aligned} R^2 &= \eta^2 \\ R^2 &= 0,991^2 = 0,982081 \end{aligned} \quad (5)$$

Biz turli xil model variantlari yordamida hisob-kitoblarni amalga oshirdik. Aylanma mablag'lar miqdorining daromadlar miqdoriga bog'liqligi tendensiyasi eng yaxshi tomonidan tavsiflanadi, polinom funktsiyasi, chunki aniqlash indeksi R^2 eng katta - 0,982. Bu shuni anglatadiki, manba ma'lumotlarining 98,2%i tanlangan modelga bo'ysunadi.

Bundan kelib chiqadiki, aylanma mablag'lar qiymatining o'zgarishining 98,2 foizi daromadlar o'zgarishi bilan bog'liq. 1,8%i esa boshqa omillar ta'siriga bog'liq.

Tuzilgan modelning sifatini baholash uchun biz o'rtacha yaqinlashish xatosini (A) hisoblaymiz. Bu Y ko'rsatkichining haqiqiy qiymatlari tuzilgan model yordamida hisoblangan qiymatlardan necha foizga farq qilishini ko'rsatadi.

O'rtacha taxminiy xato quyidagi formula bilan aniqlanadi:

$$\bar{A} = \frac{\sum |Y_i - Y_x| / Y_i}{n} 100\% \quad (6)$$

bu yerda: $|Y_i - Y_x|$ - moslashtirilgan Y qiymatlarining haqiqiy qiymatlardan og'ishimodul.

$$\bar{A} = 2,656\%$$

Olingan qiymat bizga tuzilgan modelning sifati yaxshi degan xulosaga kelishga imkon beradi, chunki regressiya modeli yaxshi moslashtirilgan deb hisoblanadi va agar o'rtacha yaqinlashish xatosi 10% dan oshmasa, omil va ishlash ko'rsatkichi o'rtasidagi munosabatni etarlicha aniq tavsiflaydi.

Keling, 7 va 8 oylar uchun aylanma mablag'larning prognoz qiymatlarini hisoblaylik.

Aytaylik, kompaniya har yili o'tgan yilga nisbatan daromadini 10% ga oshiradi. Bu shuni anglatadiki, 7 va 8 oylardagi daromad miqdori:

$$7: 2,2 + 0,1 \cdot 2,2 = 2,64 \text{ (ming dollar);}$$

$$8: 2,64 + 0,1 \cdot 2,64 = 2,904 \text{ (ming dollar).}$$

Olingan qiymatlarni regressiya tenglamasiga keltirib qo'yamiz:

$$7: 0,5 + 0,49 \cdot 2,64 + 0,183 \cdot 6,9696 = 3,07 \text{ (ming dollar);}$$

$$8: 0,5 + 0,49 \cdot 2,904 + 0,183 \cdot 2,904 = 3,47 \text{ (ming dollar).}$$

Tuzilgan regressiya modeli natijalarini tahlil qilsak, shuni xulosa qilib aytishimiz mumkinki, zavod daromadini rejalashtirilgan ikki oy davomida 10% ga oshirish uchun 7 oyda 3,07 ming dollar, 8 oyda 3,47 ming dollar aylanma mablag' kerak bo'ladi.

Xulosa va takliflar. Ushbu maqolada korxonaning iqtisodiy rivojlanishini baholash va kelajakdagi daromad o‘rishlarini bashorat qilish uchun korrelyatsiya va regressiya tahlilining ahamiyati yoritilgan. "Samarqand shahridagi non mahsulotlari zavodi" MChJ misolida daromad va aylanma mablag‘lar o‘rtasidagi bog‘liqlik tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari asosida olingan regressiya modeli iqtisodiy ko‘rsatkichlar o‘zgarishini ishonchli tarzda prognoz qilish imkoniyatini yaratgan. Korrelyatsiya koeffitsienti va aniqlash indeksining yuqori qiymatlari modelning aniq ekanligini tasdiqlaydi va korxonaning ikki oy davomida rejalashtirilgan daromad o‘rishiga erishish uchun kerakli aylanma mablag‘lar miqdorini aniqlashda foydali hisoblanadi.

1. Modelni Kengaytirish: Korxonaning boshqa iqtisodiy omillari, masalan, xarajatlar va mehnat unumdorligi kabi ko‘rsatkichlarni ham modellashtirish orqali bashorat modelini kengaytirish taklif etiladi.
2. Davriy Tahlilni Yo‘lga Qo‘yish: Har oy yoki har chorakda modelga yangilanishlar kiritib borish, iqtisodiy sharoitlar o‘zgarishi bilan moslashuvchan bashorat qilish imkonini beradi.
3. Yuqori Aniqlik Uchun Ko‘p Omilli Modellardan Foydalanish: Yagona omil o‘rniga bir nechta omillarni hisobga oluvchi ko‘p omilli regressiya modellarini joriy etish orqali prognozlash samaradorligini oshirish mumkin.
4. Qaror Qabul Qilish Jarayoniga Integratsiya: Ushbu tahlillarni korxonaning strategik qarorlarini qabul qilish jarayoniga kiritish korxonada faoliyatining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Bu takliflar korxonada rivojlanishini yanada samarali bashorat qilish va optimal resurs taqsimotiga erishishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Кремер Н.Ш., Путко Б.А. Эконометрика: Учебник. – М.: Юнити-Дана, 2008. – 328 с.
2. Greene, W. H. (2012). *Econometric Analysis*, 7 th Edition (Int. Edition), Essex: Pearson.
3. Бутакова М.М. Экономическое прогнозирование: методы и приемы практических расчетов: Учебное пособие / М.М. Бутакова. – 2-е изд. – М.: Кнорус, 2010. – 168 с.
4. Гиляровская Л.Т. Экономический анализ: Учебник для вузов. – М.: Юнити-Дана, 2011.

<p>Х.Каршибоев</p> <p>Корреляционно-регрессионный анализ как способ прогнозирования экономического развития предприятия</p> <p>Аннотация: в данной статье рассматривается корреляционно-регрессионный анализ как способ прогнозирования экономического развития предприятия. Расчет коэффициентов корреляции позволяет обнаружить тесноту и направление взаимосвязи изучаемых показателей. Регрессионный анализ является продолжением корреляционного и заключается в определении аналитического выражения связи результирующей величины с факторными показателями.</p> <p>Ключевые слова: корреляционно-регрессионный анализ, прогнозирование, случайные величины, результирующий признак.</p>	<p>Kh.Karshiboev</p> <p>Correlation-regression analysis as a method of forecasting the economic development of an enterprise</p> <p>Abstract: this article examines correlation-regression analysis as a method of forecasting the economic development of an enterprise. Calculation of correlation coefficients allows us to detect the closeness and direction of the relationship of the studied indicators. Regression analysis is a natural continuation of correlation and consists in determining the analytical expression of the relationship of the resulting value with factor indicators.</p> <p>Keywords: correlation-regression analysis, forecasting, random variables, resultant feature.</p>
---	--

ISSN 2091-5187

☞ “СЕРВИС” ☞

Журнал Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти таҳририят
бўлимида нашрга тайёрланди.

20.11.2024 йилда теришга берилди. 05.12.2024 йилда босишга рухсат этилди.
Офсет босма қоғози. Қоғоз бичими 60x84_{1/8}. “Times” гарнитураси. Офсет
босма усули. Шартли босма табағи 15,76. Ҳисоб-нашриёт
табағи 13,75. Адади 100 нусха. Буюртма № 0134А/24

Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институтининг
матбаа бўлимида чоп этилди.
Лицензия № 025316.
Реестр № Х-119112.

Манзил: Самарқанд шаҳри, Шохрух кўчаси, 60-уй.

© Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти, 2024.